

۲۰۱۵/۰۸/۰۶

سراج الحق ببرک زی خدران

د ملا عمر د مړینې ورسته د طالب مشرانو ترمنځ د واک جگړه

لیکواله : آغلي فدریکه بوگه

سرچینه: د المان فرانکفورته الگمینه خیتونگ

د سپیڅلي جگړې ترنامه لاندې د ملا عمر د مړینې څخه ورسته د طالبانو د بېلابېلو ډلو ترمنځ اوس په برېښه توگه د واک ترلاسه کولو لپاره د اختلاف نښې نښانې را څرگندي شوي. له دې سره د طالبانو ویش او انشعاب شونې شوي دي.

يو سړی چې ۲۰۰۱ کال د دسامبر میاشتې راهیسې د ده په اړه تر اوسه هیڅ راز کره مالومات شتون نه درلود، آن د ده د مړینې څخه ورسته هم څوک نه پوهیدو، چې دی مړ شوی دی. په ریښتیا سره چې ملا عمر د باور نه کیدونکي واک او اغیز خاوند وو.

څوارلس کاله مخکې کله چې امریکې او متحدینو یې د سختدريځو طالبانو ورستي مرکز کندهار ونيو، د طالبانو مشر او د طالبانو د غورځنگ بنسټگر په یو موټرسيکل سپور شو او د پاکستان په لوري تری تم شو. له همدې مهال دی بیا چا ونلید. ورسته داسې گنګوسي خپرې شوي، چې دی د پاکستانې پوځ د استخباراتو او د پاکستان د اې ایس اې شبکې په لاس لویدلي دي. نورو بیا ویل، احتمال لري، چې دی مړ شوی وي.

پخواني کلیوال ملا محمد عمر نه کومې ځانګړې زده کړې لرلي او نه کوم ځانګړي کریسماتیک شخصیت وو، دا خبرې هغو لږو لویدیځوالو چارواکو کړې دي، کومو چې له ده سره ناسته پاسته او لیدني کتنې کړې دي. دوی وايي، ملا عمر یو عادت درلود، ده به خپلې مهمې پریکړې د خپلو لیدلو خوبونو پر بنسټ اساس ورکولو. له همدې امله د پاکستان پخواني ولسمشر پرویز مشرف په خپلو یاداشتونو او خاطراتو کې لیکي: «ملا عمر په یو بل عصر او زمان کې بند پاتې دی، دی د نن ورځې له واقعیتونو سره هیڅ سمون نه خوري».

د دې سربیره د طالبانو غورځنگ او د طالبانو مشرتابه شورا کلونه کلونه د ملا عمر د ژوند دورستیو نښو نښانو سره له ویرې او یا غلط تصور پر بنیاد د ده څخه د امیر په توگه اطاعت او بیعت کړی وو. آن د القاعدې مشر ایمن الظواهری شخصاً په مسلسل ډول د ملا عمر څخه خپله وفاداري اعلان کړې او بیعت ورته کړی وو. همداسې د امریکې حکومتې چارواکو هم د طالبانو سره د خبرواترو په هڅو کې د ملا عمر شخصیت ته څښت ډیر ارزښت قایل شوي وو. امریکایانو به ویل، چې د سولې خبراترو مرکچیان شخصاً د ملا عمر له خوا تایید شوي دي.

په کال ۲۰۱۰ کې د افغانستان او پاکستان لپاره د امریکې متحدو ایالاتو ځانګړې استازي ریچارد هولبورګ د، ده نوبارک تایمز «مجلې په یوه مرکه کې ویلي وو.»، دی په دې باور دی، چې ملا عمر د دوی لپاره په باورنکیدونکي ډول خورا ډیر مهم دی، ملا عمر یو العام بینوونکي ځواک دی، دا به زموږ لپاره ډیر اغېزمن پریوځي، چې یا دی باید ونیول شي او یا ووژل شي».

د تیرې چارښبه راهیسې د هغه مړینه رسماً تایید شوه، چې ملا عمر د ۲۰۱۳ کال په اپریل کې وفات شوی دی. که څه هم په دې اړه تر اوسه هیڅ راز کره شواهد او ثبوت نه دي وړاندې شوي. د دې خبر د خپریدو سره طالبانو ته او د افغانستان خونړي کرکیچ ته خورا گراني پایلې به ولري.

د مړینې د خبر د تاییدو او خپریدو څخه دوه ورځې ورسته د جمعي په ورځ د طالبانو په یوه وېبپاڼه کې راغلي وو، لکه څنګه چې دوی ځانونه لا تر اوسه د اسلامي امارت د رهبري شورا په نامه یاده وي د یوې غونډې په ترڅ کې د ملا عمر ځایناستي د اسلامي امارت پخواني مرستیال ملا اختر منصور د امیر په توگه وټاکه. په حقیقت کې دی د څه باندې دوو کالونو راهیسې د فکتو د طالبانو مشر وو، په بله وینا، یو امیر مړ شو، ژوندی دی وي دا بل امیر. ولي دا خبره دومره اسانه او ساده هم نه ده.

د پاڼو شمېره: له 1 تر 3

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې بڼې پاڼوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څیر و لولئ

د امير دټاکل کيدو څخه لږ شيبه ورسته ډيرو لوړپوړو طالب مشرانو د ملا منصور په مشروعيت باندې شکمن شول. د ۱۹۹۴ کال څخه را ورسته د لومړۍ ځل لپاره د دې ډلې په مشرتابه کې په لومړني بدلون کې د واک په سر د اختلافاتو اور بل شو.

د يکشنبې په ورځ د طالبانو د وفات شوي مشر ملا عمر ورور ملا عبدالمنان په يوه غږيزه پيغام کې خبر ورکړ، چې د دوی کورنۍ د ملا اختر منصور مشرۍ نه ده منلې او د ده کورنۍ د چا بيعت هم نه دی کړی. د ډليزو رسنيو د خبرونو پر بنسټ د ملا عمر کورنۍ د طالبانو د مخورو قوماندانانو سره په گډه هڅه کوي، تر څو د ملا عمر مشر زوی د هغه ځايناستي وټاکل شي. له کله نه چې د طالبانو د يووالي سمبول مشر ملا عمر له صحنې څخه حذف شوي دی او د مجاهدينو مذهبي مشر نور نشته. د ملا منصور مخالفين ځانونه نور مکلف او مجبور نه گڼي، چې د ده د اومرو څخه اطاعت وکړي. په ځانگړي توگه دا نوی امير اوس د يو دوکه باز او فريبکارسری په توگه پېژندل کيږي. ده څه باندې دوه کاله د يو وفات شوي سړی دستورالعمل په نامه اعلاميې او پيغامونه نشر او خپاره کړي دي. له دې سره د طالبانو پاشلکيدلو. په ډلو ډلو ويشلو او خپلمنځي اختلافاتو ته لاره خلاصه شوي ده. منصور د خپلو مخالفينو له خوا هم په دې تور تورن شوي دی، چې دی د اسحقزيو قبيلې په گټه کارکوي او دوی ته يې ډيره برخه ورکړي ده.

له تر اوسه په دې اړه اختلاف هم شته او په طالبانو کې يوه عمومي پريکړه نه ده شوي، چې افغان طالبان به د افغانستان حکومت سره د سولې خبرو اترو ته کيڼي او کنه. په عمومي توگه نوی مشر د سولې او خبرواترو پلوي پېژندل شوي دی. ده تيره مياشت د روژې د مبارکې مياشت په پای کې رسماً د ملا عمر په نامه يو پيغام خپور کړو. په هغه کې ويل شوي وو، د سولې خبرې اترې د شرعي له پلوه مشروعيت لري. د ملا منصور سياسي وضعيت د پاکستان په اړه چې اوس دغه هيواد د سولې په بهير کې د منصور لپاره د منځگړيتوب رول لوبولو دنده په غاړه اخیستي ده، دوه اړخيزه دی. ملا منصور له يوې خوا په اووم د جولای کې د پاکستان په مري ښارگوټي کې د افغان حکومت له يوه رسمي پلاوي سره د طالبانو په استازيتوب خبر اترو تر سره کړي. له بلې خوا په قطر کې د طالبانو دفتر او سياسي کميسيون، چې د پخوانه د ملا منصور لخوا اداره کيږي، ده ويلې، چې د سولې په اړه د خبرو اترو ټول واک يواځې په قطر کې د سياسي دفتر سره دی.

پاکستان يو ځلي بيا د افغان مقاومت د مشر تابه په بدلون کې له موقع څخه بڼه گټه پورته کړه، تر څو خپل اغېز د طالبانو په غورځنگ کې لا نور ټينگ کړي. د ملا منصور مرستيال سراج الدين حقاني ټاکل شوي دی، د حقاني شبکې په اړه د امريکا د وسله والو ځواکونو مشر او لوی درستيز جنرال اميرالبحر ميک مولن يو ځلي ويلې وو، د حقاني شبکې په افغانستان کې د پاکستان د اي ايس اي يو ريښتني اورد شوي لاس دی.

دا ټول څه مانا لري د يو سوله ييز بهير د چانس لپاره ؟

د طالبانو غورځنگ په پاشلکيدلو او ټوټه ټوټه کيدو کې يوگواښ پټ دی، کله چې يو عمومي اوربند رامنځته کيږي، دا اوربنده د ټولو طالبانو له خوا مراعت او عملي نشي.

په دې برخه کې يوه پوښتنه راولاړيږي، هغه دا چې پاکستان د افغان سولې د اوسنيو خبرو اترو په بهير کې څان چمتو او تيار بنولې وو، اوس پاکستان ته د ملامتيا گوته ورسپيږي. دوی پر طالبان فشار راوست او د مذاکراتو ميز ته يې مجبور کړل چې کيڼي او بيا په لنډ موده کې د دوهم ځل خبرو اترو تيار ونيول شو. اوس دا نوي سړی ملا منصور مجبور دي، د خپل کوربه هيواد څخه ځان ليري وساتي. تر څو دی ځان له هغو اتهاماتو څخه وژغوري، چې ملا منصور د اي ايس اي يو گوداگي او لاسپوڅي سړی دی.

که څه هم ده ويلې دي، جهاد ته به په خپل ټول توان سره ادامه ورکړم.

د افغانستان په سوله کې د ټولو خواوو د حيثت د اعادي لپاره يو مناسب منځگړتوب د چين هيواد کولي شي. دغه هيواد په طالبانو او افغان حکومت کې د بې پري هيواد په حيث پېژندل کيږي.. که څه هم د چين هيواد د پاکستان سره له پخوانه د ملگرتيا ډيرې ژورې او نږدې اړيکې لري، چين به خامخا دسولې په خبرو اترو کې د پاکستان ليوالتياوو او گټو ته پام کوي.

هممهاله داسې اټکل کيږي، چې د طالبانو د مشرتابه په بدلون کې د مخالفت له امله د طالبانو جگړييز مورال کمزوری کيږي. د سپېڅلي جهاد ترنامه لاندې د طالبانو ډلو ټپلو ترمنځ د واک پر سر اختلافات رابرسيره شول. په خپله ملا عمر د مسلمانانو مشري ميراثي نه گڼله اوس د ده د کورنۍ غړي غواړي د ده ځايناستي شي. دا په خپله د شريعت سره په ټکر کې راځي، ځکه په شريعت کې د ميراثي مشرتوب اصل نه شته .

د پاڼو شميره: له 2 تر 3

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په خبر و لولئ

په همدې لړ کې د افغانستان څخه د بهرنیو ځواکونو یوه ستره برخه وتلې ده، د صلیبیانو او یرغلګرو پرضد د جهادیانو تبلیغاتي هڅې هم خپل باور ورو ورو په خلکو کې له لاسه ورکړي دي. ځکه د جګړو په ډګرونو کې د بهرنیو سرتیرو او د صلیبیانو هیڅ څرک نه لګیږي. طالبانو خپل اغیز د افغانستان په لرو پرتو کلیوالي سیمو باندې ډیر کړي دي، دوی اوس د پخوا په پرتله یوازې افغان سرتیري او افغان ملکيان وژني. د دې سربیره دا ویره هم شته، د طالبانو د ویشل کېدو سره به په افغانستان کې لار د اسلامي دولت ترهګرو ته لانوره خلاصه شي. دوی به لانور سختدریځي خپله کړي او د جنگ جګړو ډول به لانوره وپړه ونکې او وحشتناکه شي. همدا اوس که څه هم د دوی ترمنځ د کومي مستقیمې همکاري ثبوت نشته، اما ځینې بېل شوي ناراضه طالب قوماندانان د اسلامي دولت سره یوځای شوي دي.

د ډلیزو رسنیو اغیز او رول د اسلامي دولت د مشر ابوبکر البغدادي په اړه د ځوانو سختدریځو طالب قوماندانانو په منځ کې دا غوښتنه راپورته کړه، چې د ملا عمر د ژوند نښې نښانې باید دوی ته ورښکاره کړل شي. کله دوی به له اسلامي دولت سره خپل بیعت اعلان کړي، د دې کال د جولای په میاشت کې د افغان طالبانوسره تړلې ډله د ازبکستان اسلامي غورځنګ په دورغو او غولونې سره وویل، ملا عمر لا ژوندی دی.

که سړی د افغان حکومت خبرې ومني، نو د سولې او د نورو پرمختګو کیلي اصلاً له طالبانو سره نشته، بلکې د پاکستان له پوځ سره ده. په ګاونډي هیواد پاکستان کې پاکستانی پوځ افغان مقاومت ته پناځایونه برابروي او په لوی لاس د دوی پوځي ملاتړ کوي.

اصلي ستونزه دا نه ده، چې د طالبانو سره سوله وشي، بلکې اصلي ستونزه دا ده، چې لومړی باید د پاکستان سره سوله وشي. دغه خبره افغان ولسمشر اشرف غني د دې کال په پیل کې د امریکا څخه د یوې لیدني پرمهال وکړه. د همدې وینا پر بنسټ پاڅونکوونکي غورځنګ د پاکستان د بهرنی سیاست د لاس یوه اله ګڼل کیږي، پاکستان هڅه کوي د هند اغیز په افغانستان کې محدود کړي. له همدې امله مخکې تر دې چې اوربند له ملا منصور سره وشي، لومړی باید اوربند د پاکستان له پوځ سره وشي.

پای

د پانوی شمیره: له 3 تر 3

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ